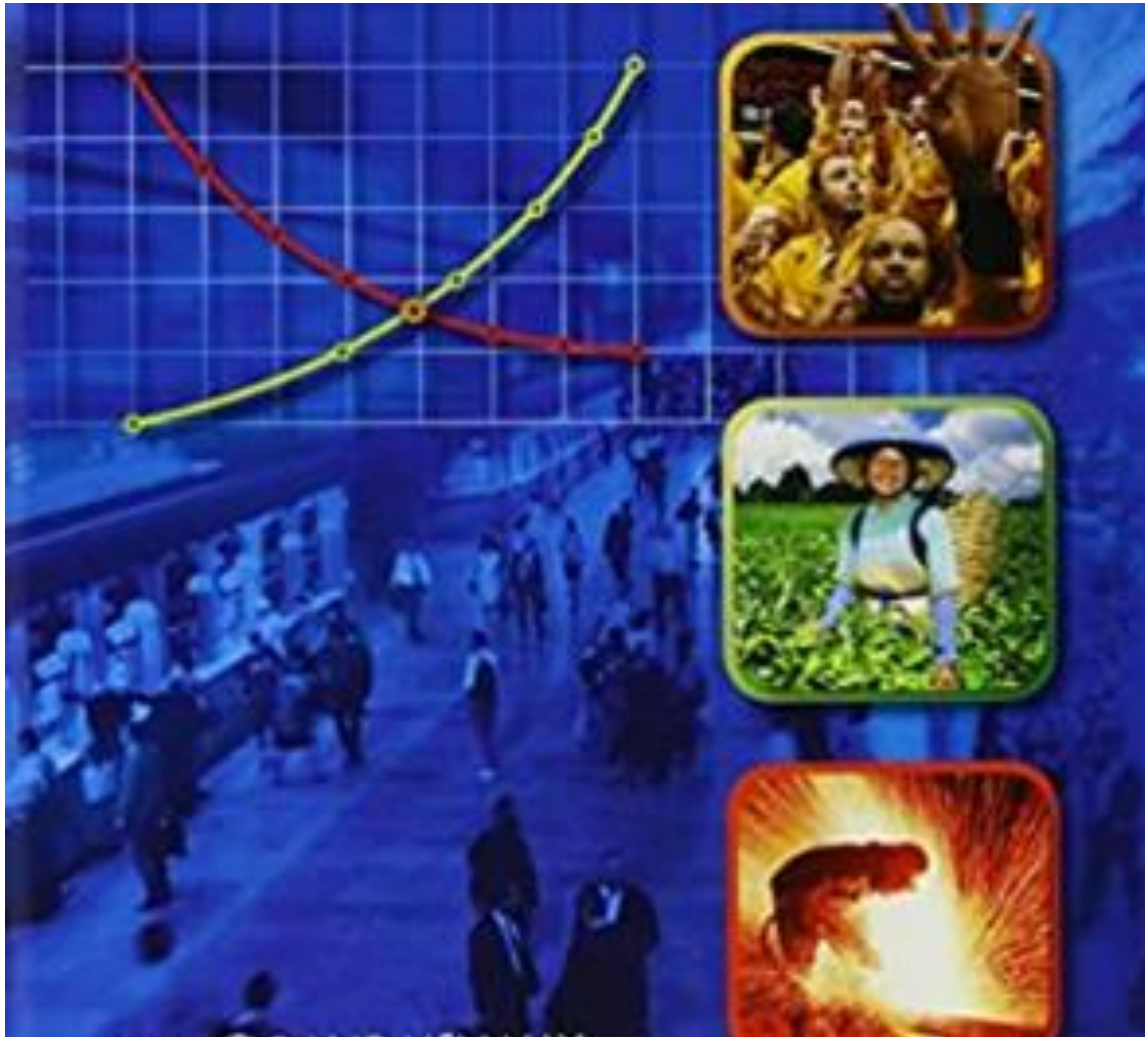

Interesantas idejas 8.klases stundām

Valsts un pašvaldību budžets Nodokļi

Inta Jorņiņa

Margita Jirgensone

Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzija

24.03.2022.

8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi?

- Valsts budžets
- Valsts budžeta izdevumu veidi
- Nodokļi
- Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Tematā iekļautie mācību materiālu piemēri un ieteikumi to izmantošanai

Atgādnēs “Budžeta veidi” “Neto darba algas aprēķināšana”	Atgādnē “Budžeta veidi” uzskatāmi attēlots budžeta iedalījums pēc ienākumu un izdevumu samēra. Atgādni var izmantot, pildot 2. uzdevumu. Atgādni “Neto darba algas aprēķināšana” ieteicams izmantot, skolēniem pirmo reizi veicot neto algas aprēķinus.
Uzdevumi/vingrinājumi “Valsts budžeta struktūra un nodokļi”	1. uzdevums. Veicot uzdevumu, skolēni mācīsies izprast valsts budžeta veidošanas pamatprincipus Latvijā, analizēt valsts budžeta ienākumu avotus un budžeta līdzekļu izlietojuma mērķtiecību. 2. uzdevums. Uzdevumu ieteicams veikt pāros vai grupās, jo skolēni līdz šim ar statistikas avotiem par valsts budžetu nav strādājuši. Uzdevuma izpildīšanas gaitā skolēni vingrinās prasmi atlasīt un interpretēt informāciju. 3. uzdevums. Strādājot pāros vai grupās, skolēni pilnveidos savas zināšanas par nodokļu sistēmu Latvijā un nodokļu izlietošanas mērķiem. Šīs zināšanas palīdzēs skolēniem analizēt fiskālās politikas efektivitāti, kā arī aprēķināt neto darba algu. 4. uzdevums. Balstoties uz informāciju “Ziņā skolēnam” un vizualizāciju “Neto algas aprēķināšana”, skolēni vingrinās prasmi aprēķināt neto darba algu, analizēt strādājošo ienākumu izmaiņas līdz ar nodokļu izmaiņām.
Materiāli vērtēšanai	Vērtēšanas materiāli izmantojami formatīvajai vērtēšanai, lai mudinātu skolēnus uzlabot sniegumu. Sociālās reklāmas savstarpējā vērtēšanā nepieciešami kritēriji, kuri skolēniem jāizskaidro pirms darba veikšanas. Kritēriju lapu var izmantot dažādos sociālo zinību tematos.

Ieteicamie mācību resursi temata apgūvei

- Darba algas kalkulators [tiešsaiste]. B. g. [skatīts 2021. gada 27. janv.]. Pieejams: <https://mansjumis.lv/darba-algas-kalkulators>
- Latvijas nodokļu un nodevu sistēma [tiešsaiste]. 2020. g. 26. augustā [skatīts 2020. gada 1. okt.]. Pieejams: https://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/nodoklu_politika/nodoklu_un_nodevu_sistema_latvija/
- Valsts budžets [tiešsaiste]. 2020. g. 25. augustā [skatīts 2021. gada 27. janv.]. Pieejams: <https://www.fm.gov.lv/lv/valsts-budzets>
Valsts budžeta struktūra, interaktīvais budžets

Skola2030 skolotājam

Skola2030 skolēnam

Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Temata beigās es...	Kādā veidā apgūšu?
noskaidrošu valsts budžeta veidošanas pamatprincipus un struktūru Latvijā.	Analizēšu un apkopošu ziņas par valsts budžetu veidojošajām pozīcijām. Secināšu par valsts budžeta ienākumu un izdevumu izmaiņu tendencēm un to ietekmi uz tautsaimniecību.
skaidrošu nodokļu maksāšanas nepieciešamību.	Pētīšu informāciju plašsaziņas līdzekļos un statistikas datus par nodokļu ieņēmumiem, lai argumentēti diskutētu par nodokļu maksāšanas nepieciešamību sabiedrības labklājībai.
veidošu sociālo reklāmu ar mērķi argumentēti pārliecināt līdzcilvēkus maksāt nodokļus.	
Būtiskākie jēdzieni: valsts budžets, nodokļi, sociālā palīdzība, tautsaimniecība.	

ES ZINU:

- * kas ir valsts;
- * kas ir personīgais un pašvaldības budžets;
- * kas ir ienākumi un izdevumi;
- * kādi ir budžeta veidi;
- * ka resursi ir ierobežoti.

ES PROTU:

- * ar faktiem pamatot savu viedokli;
- * darboties pāri un grupā;
- * apkopot informāciju tabulās un grafiskajos organizatoros.

ES ZINĀŠU:

- * kas ir nodokļi un kādi ir to veidi;
- * kas ir valsts budžets;
- * kas ir neto alga;
- * kas ir ilgtspējīga attīstība;
- * ka valsts budžets ietekmē iedzīvotāju labklājību.

ES PRATĪŠU:

- * aprēķināt neto darba algu;
- * analizēt statistikas datus;
- * raksturot valsts budžeta struktūru;
- * argumentēti izteikt viedokli par budžeta izdevumu prioritātēm;
- * skaidrot nodokļu maksāšanas ieguvumus un zaudējumus mājāsaimniecībai un valstij.

REZULTĀTĀ

Analizēšu un izvērtēšu valsts budžeta veidošanas pamatprincipus Latvijā.
Argumentēti pamatošu nodokļu maksāšanas nepieciešamību.
Apzināšos un spēšu izskaidrot godprātīgas un atbildīgas individuālas rīcības nozīmi valsts un sabiedrības pastāvēšanā.

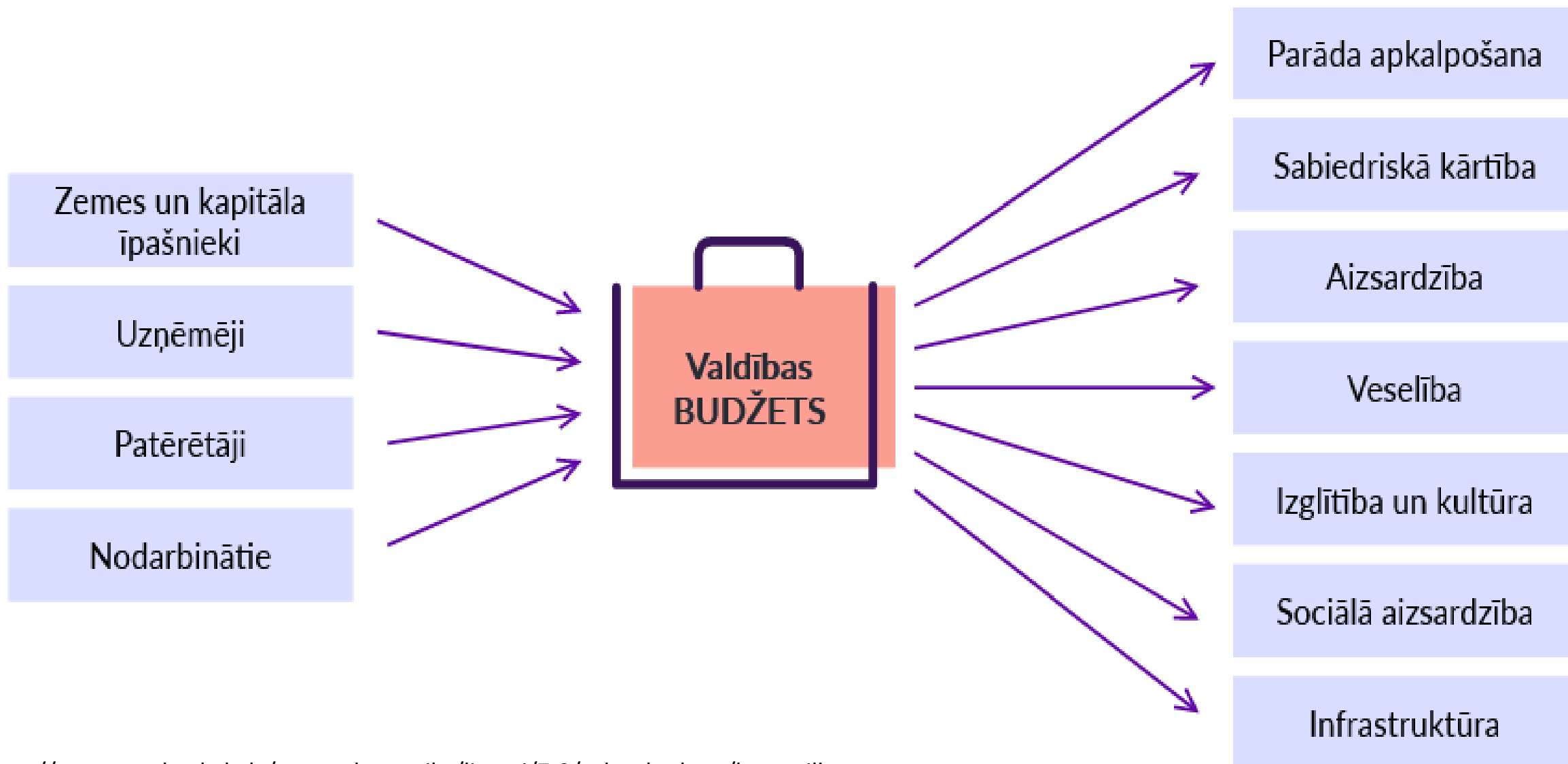
8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Valsts budžets

- Valsts budžets ir ienākumu un izdevumu plāns noteiktam periodam.
- Budžets var būt sabalansēts, ar deficītu, ar pārpalikumu. (S.Li.5.)
- **Analizē statistikas datus, raksturo valsts budžeta struktūru.**

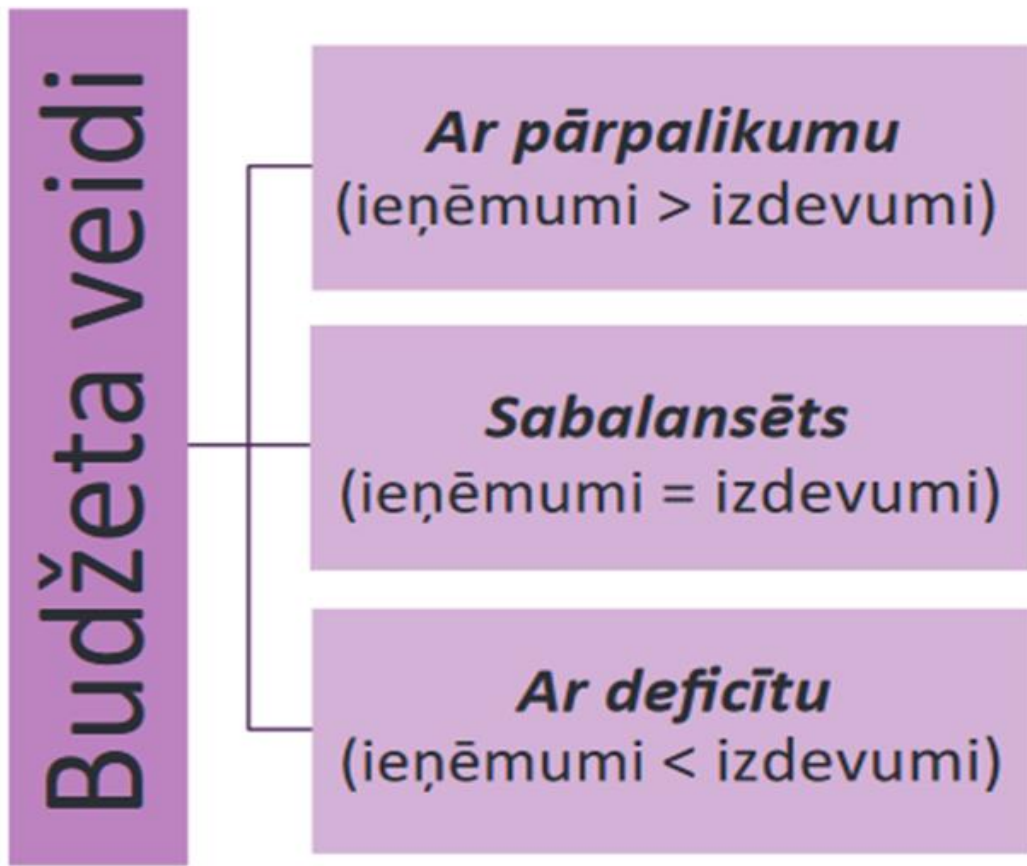

No

Budžeta veidi

Latvijas valsts budžetu jeb ieņēmumu un izdevumu sarakstu katram gadam veido Ministru kabinets un apstiprina Saeima. Budžetu pēc ieņēmumu un izdevumu samēra iedala trīs veidos.

1. uzdevums. Noskaties LTV pētnieciskā seriāla “Naudas Zīmes” 31. sēriju “Kā veidojas valsts budžets?” līdz 5:52 min.! Tiešsaistē pieejams: <https://vimeo.com/28095377> Atbildi uz jautājumiem!

- 1.1. Kādam nolūkam tiek veidots valsts budžets?
- 1.2. Kas veido valsts budžeta ieņēmumus?
- 1.3. Kā nodokļi ir saistīti ar valsts budžetu?
- 1.4. Kādam nolūkam paredzēti valsts budžeta izdevumi?

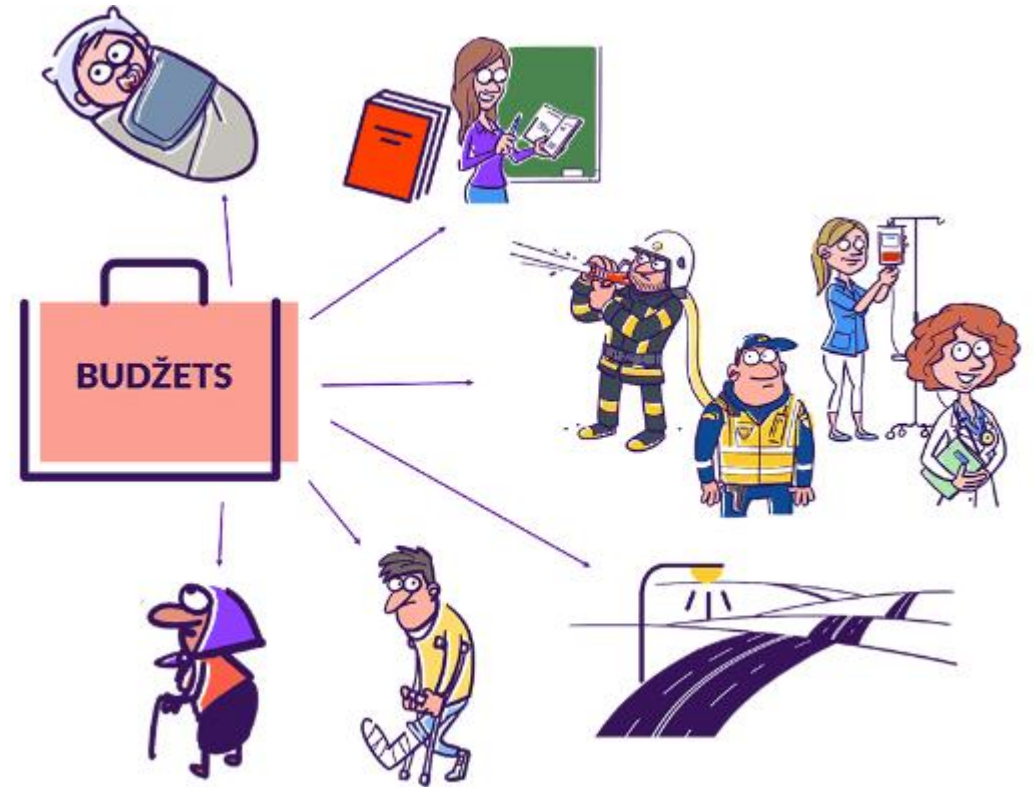

<https://vimeo.com/28095377>

8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi? Valsts budžeta izdevumi

- Atlasa un apkopo informāciju par valsts budžeta līdzekļu sadalījumu konkrētam gadam, argumentēti izsaka viedokli par budžeta prioritātēm.
- Noskaidro valsts budžeta izdevumu pozīcijas, secina par valsts budžeta izdevumu izmaiņu tendencēm .

- Vietnē Mana ekonomika 7.-9. klase
- 6.Valsts budžets- Valsts izdevumu veidi

Finanšu ministrija

2022. gada VALSTS BUDŽETS

12,439 miljardi €

#budžets2022

Saeimā apstiprinātais 2022. gada valsts budžets (pēc 2. lasījuma)

@FinMin f FinansuMinistrija @FinansuMinistrija

Vairāk informācijas www.fm.gov.lv

Finanšu ministrija

Cik tiek novirzīts nozārēm no viena nodokļos iemaksātā eiro?

#budžets2022

@FinMin f FinansuMinistrija @FinansuMinistrija

Vairāk informācijas www.fm.gov.lv

Labā tēma, lai analizētu statistikas datus,

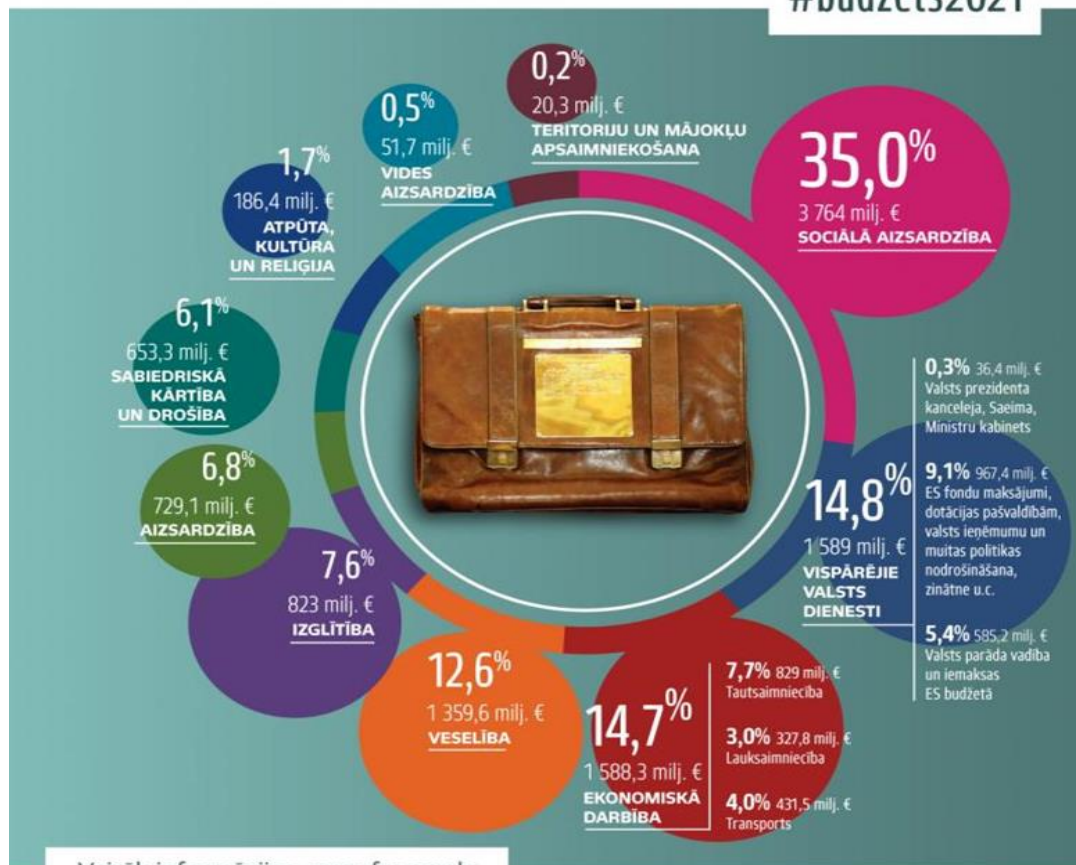
2021. gada valsts budžets

10,765 miljardi €

Finanšu ministrija

#budžets2021

Vairāk informācijas: www.fm.gov.lv

Saeimā apstiprinātais 2021. gada budžets (pēc 2. lasījuma)

Cik

tiek novirzīts nozarēm no viena nodokļos iemaksātā eiro?

Finanšu ministrija

#budžets2021

Vairāk informācijas: www.fm.gov.lv

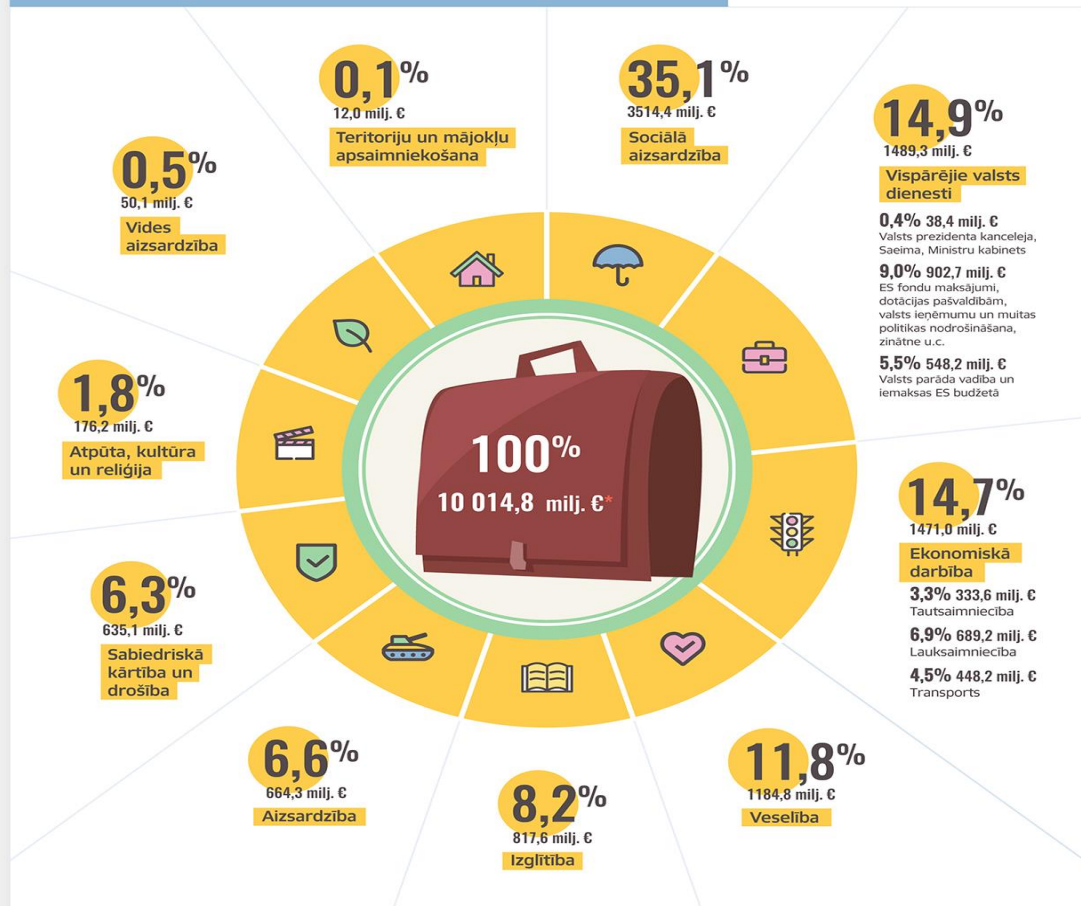

1 eiro sadalījums norādīts centos

2020. gada valsts budžets

Finanšu ministrija
#budžets2020

* Saeimā apstiprinātais 2020. gada budžets (pēc 2. lasījuma)

Cik tiek novirzīts nozarēm no 1 nodokļos iemaksātā eiro?

Finanšu ministrija

#budžets2019

Finanšu ministrija

Izglītības un zinātnes ministrija

Nozīmīgākie sabiedrības ieguvumi Izglītības un zinātnes ministrijas nozarēs

ATBALSTS ZINĀTNEI

10,6 miljoni €

zinātnes bāzes finansējuma palielināšana par ~32% zinātnisko institūciju kapacitātes stiprināšanai; finansējums fundamentālo un lietišķo pētījumu programmai Latvijas zinātnes izcilības veicināšanai

ATALGOJUMA PALIELINĀŠANA
PEDAGOGIEM

17,5 miljoni €

pirmsskolas pedagogu minimālās algas likmes palielināšana **līdz 872 eiro**, vispārējās izglītības iestāžu pedagogu minimālās darba samaksas likmes palielināšana **līdz 900 eiro**

PIEEJAMĀKA AUGSTĀKĀ
IZGLĪTĪBA

6,2 miljoni €

stipendijas apmēra palielināšana par 40% - **līdz 140 eiro** mēnesī līdzšinējo 99 eiro vietā, sociālo stipendiju nodrošināšana studējošajiem no daudzbērnu ģimenēm **160 eiro** mēnesī

ATBALSTS JAUNATNEI

0,75 miljoni €

(pieaugums 131% apmērā)

kvalitatīvas un ilgtspējīgas sistēmas veidošana darbam ar jaunatni, jauniešu personīgās un profesionālās attīstības veicināšana, sociālās iekļaušanās pasākumi

41,6 miljoni €

nozares prioritārajiem pasākumiem papildus paredzētais finansējums

#budžets2022

Finanšu ministrija

#budžets2021

NOZĪMĪGĀKIE SABIEDRĪBAS IEGUVUMI

Izglītības
ministrijas
nozarēs

PEDAGOGU ALGU PALIELINĀJUMS

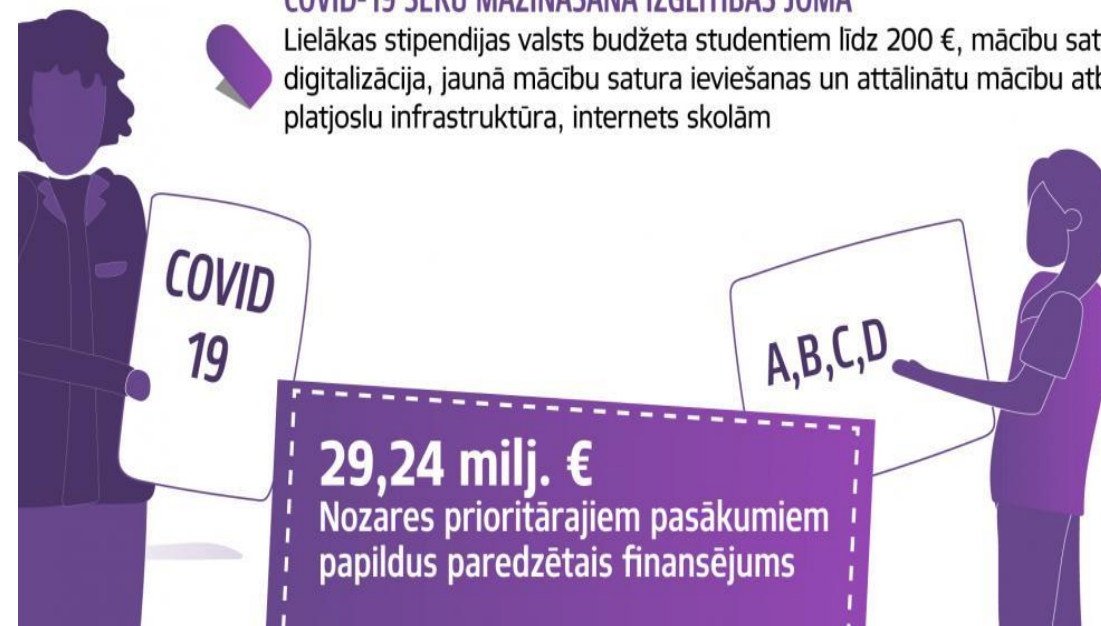
Ļaus piesaistīt izglītības sistēmai jaunos skolotājus, motivēs strādāt augsti kvalificētus pedagogus, novēršot speciālistu trūkumu. Zemākā algas likme pieaugs no 790 € līdz 830 € no 2021. gada 1. septembra

**ZINĀTNES IZCILĪBAS UN SNIEGUMA FINANSĒJUMS PĒTNIECĪBAS
SPECIALIZĀCIJAS UN IETEKMES STIPRINĀŠANAI**

Vienotas akadēmiskās un zinātniskās karjeras sistēmas reforma, zinātnes un inovācijas lomas palielināšana. 257 fundamentālie un lietišķie pētījumi

COVID-19 SEKU MAZINĀŠANA IZGLĪTĪBAS JOMĀ

Lielākas stipendijas valsts budžeta studentiem līdz 200 €, mācību satura digitalizācija, jaunā mācību satura ieviešanas un attālinātu mācību atbalsts, platjoslu infrastruktūra, internets skolām

29,24 milj. €

Nozares prioritārajiem pasākumiem papildus paredzētais finansējums

Radošais darbs skolēniem

- Infografika- Jelgavas budžets manai ģimenei

2 | LIELĀKIE PLĀNOTIE PROJEKTI 2022. GADĀ

janvāris | 2022

janvāris | 2022

BUDŽETA PROJEKTS | 3

Jelgavas budžets šogad plānots 104 949 146 eiro

KULTŪRA – 4 519 406 €

► 417 613 € – pašvaldības iestādes «Kultūra» pasākumu organizēšanai; «Pilsētas svētki – Jelgavai 757» – 80 000 €; brīvdabas koncertzāles «Mitava» koncertprogrammām – 50 000 €; finansējums tradicionālajiem pilsētas festivāliem, pasākumiem un sarkojumiem – 44 300 €; valsts svētku un atceres dienu pasākumiem un to kultūras programmām – 36 000 €; līdzfinansējums klasiskās muzikas koncertiem, «Latvijas koncertu» un LNO galā koncertam Jelgavā – 24 000 €; finansējums pasākumam «Pirmajai Latvijas avīzei 200» – 20 000 €; starptautiskajam dzejas festivālam «Page Break» – 17 000 €; finansējums pasākumam «Komponistei Jelgavniecei Elgai Igenbergai – 100» – 15 000 €; ledus skulptūru ekspozīcijai pilsētvīdē – 13 000 €; maksas festivālam «Balti» (koka skulptūru un Samota skulptūru plēneram) – 12 000 €; līdzfinansējums dažādu izstāžu rīkošanai un gadskārtu ieražu svētkiem – 10 413 €; tautas mākslas kolektīvu jubilejas koncertiem un pasākumiem – 10 200 €; bērnu pasākumu nodrošināšanai Uzvaras parkā – 8000 €; līdzfinansējums profesionālā teātra izrādēm Jelgavā – 5000 €; autoritēsiņu maksājumiem (AKKA/LAA un LAIPA), reklamai, projektu īstenošanai u.c. maksājumiem – 51 900 €.

► 461 544 € – pilsētas nozīmes pasākumu organizēšanai.
► 15 000 € – brīvdabas koncertzāles «Mitava» nesošo koka konstrukciju iegādei un siju pārkāpuma atjaunošanai (920 m²).
► 12 000 € – brīvdabas koncertzāles «Mitava» 100 mobili parvietojamu miksto kreslu iegādei.
► 10 000 € – tautastērpu iegādei, gatavojoties dziesmu svētkiem.

KOLEKTĪVU DARBĪBAS NODROŠINĀSANA

► 94 974 € – dotācija Jelgavas bigbenda darbības nodrošināšanai.
► 23 541 € – dotācija Jelgavas AAlunāna teātra darbības nodrošināšanai.
► 501 860 € – dotācija tautas mākslas kolektīvu darbības nodrošināšanai. Darbinieku skaits 2022. gada 1. janvārī – 61. Atlīdzībam kopā – 452 436 €; pašvaldības budžeta finansējums 437 046 € un valsts budžeta finansējums 15 390 €. Precēm un pakalpojumiem tautas mākslas kolektīviem paredzēti 36 596 €; CD ierakstiem – 2550 €; mūzikas instrumentu iegādei – 1000 €; finansējums LLU tautas mākslas kolektīviem – 9278 €.

BIBLIOTEKAS

► 1 027 098 € – Jelgavas Pilsētas bibliotēkai un tas pakļautībā esošo («Zinīts», «Pārlelupe», «Miezīte») bibliotēku darbības nodrošināšanai:
► 250 000 € – lifta izbūvei Jelgavas Pilsētas bibliotēkā;
► 30 000 € – bibliotēku gramatu kraujumu papildināšanai;
► 9000 € – periodikas iegādei;
► 6000 € – jaunas mājaslapas izveidei (2021. gada izstrādāts dizains, skices, un šogad darbs jāturpina).

MUZEJI

► 527 874 € – Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzeja un Adolfa Alunāna memoriālas mājas uzturēšanas izdevumiem;
► 4000 € – muzeja bukleta trīs valodās sagatavošanai un iespiešanai; 2000 € – izdevuma «Kurzemes un Zemgales hercogistei 460» sagatavošanai un iespiešanai; 11 000 € – Jelgavas muzeja mājaslapas divas valodas digitāliem uzlabojumiem; 1500 € – antīkiem un citiem mākslas priekšmetiem; 1800 € – divu datoru iegādei ekspozīcija virtuales programmas demonstrēšanai; 800 € – projekta izveidei.

2022. gada pamatbudžeta IEŅĒMUMU PROJEKTS

IEŅĒMUMI KOPĀ **104 949 146 €**

Nodokļi, kas veido pašvaldības budžetu

- Iedzīvotāju ienākuma nodoklis 39 194 982 €
- Nekustamā īpašuma nodoklis 3 720 000 €
Nekustamā īpašuma nodoklis par zemi 1 433 561 €
Nekustamā īpašuma nodoklis par ēkām 1 435 393 €
Nekustamā īpašuma nodoklis par mājokļiem 851 046 €
- Azartspēļu nodoklis 10 000 €
- Dabas resursu nodoklis 20 000 €

42 944 982 €
Nodokļu ieņēmumi

31 377 736 €
Transferti*

18 752 551 € Aizņēmumi
10 429 313 € Naudas līdzekļu atlikums uz gada sākumu
1 120 715 € Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi
323 849 € Menodokļu ieņēmumi

* Ieņēmumi, ko pašvaldība saņem no valsts un citu pašvaldību budžetiem

Jelgavas VĒSTNESIS

• NĀKAMAIS NUMURS – 22. februārī •

Jelgavas valstspilsetas pašvaldības bezmaksas informatīvais izdevums | 2022. gada 25. janvāris

Nr.1 (699)

2022. gada pamatbudžeta IZDEVUMU PROJEKTS

IZGLĪTĪBA
39,9%
41 915 039 €

TERITORIJU UN MĀJOKĻU APSAIMNIEKOŠANA
4%
4 185 383 €

EKONOMISKĀ DARBĪBA
16,7%
17 503 879 €

SABIEDRISKĀ KĀRTĪBA UN DROŠĪBA
3,9%
4 074 670 €

SOCIĀLĀ AIZSARDZĪBA
11,5%
12 050 527 €

VIDES AIZSARDZĪBA
2,7%
2 791 053 €

VISPĀRĒJIE VALDĪBAS DIENESTI
7,8%
8 211 488 €

NAUDAS LĪDZEKĻU ATLIKUMS UZ PERIODA BEIGĀM
2,1%
2 235 917 €

ATPŪTA, KULTŪRA UN RELIĢIJA
5,9%
6 180 773 €

AKCIJAS UN CITA LĪDZDALĪBA KOMERSANTU PAŠU KAPITĀLĀ
0,3%
359 682 €

SANEMTO ILGTERMINĀ AIZŅĒMUMU ATMAKŠA
4,9%
5 149 586 €

VESELĪBA
0,3%
291 149 €

IZDEVUMI KOPĀ
104 949 146 €

Budžeta ieguvumi ģimenei

TĒVS

750'000 €

JELGAVAS 4. SĀKUMSKOLAS STĀVLAUKUMA PAPLAŠINĀŠANA ATVIEGLOS BĒRNU NOGĀDAŠANU LIELĀ SKOLĀ, TĀ BRĪVU PĀRVIETOŠANOS.

938'788 €

JELGAVAS LIELĀS SPORTA SKOLAS DARBĪBAS NODROŠINĀŠANA, KĀS DAĻĒJĀSĒDZ TĒMA INDIVIDUĀLAS TREĒNĪŅU IZMĀNSAS.

1'316'329 €

TILTS PĀR PLATONES UPĪ-
ESPEJĀS TĒVAM ATTĪSTĪT
UZŅĒMĒJĀRĒĪGU
KAUSKĀR IELĀS
APRĀRTNĒ.

1'380'567 €

JAUNĀ BĒRNUDĀRZE UZŅĒMĒ
SNIEGS IESPĒJU CĒNAM
ATTĪSTĪTIES MODERNĀ UN
MULTIFUNKCIONĀLĀ WOC.

BĒRNS

253'000 €

BEZMAKSAS
SABIEDRISHAIS
TRANSPORTS SKOLĒNIEM,
KĀS PĀRĒDZ 4 REZ-
MAKSAS PĀRVIETOŠANĀS
REIZĒS.

238'000 €

PEDAGOGI SAŅĒMS
VERĒLĪKĀS
APROŠINĀŠANĀS LĪDZ 90%
PILNĀS SLODZES
GĀRĒNĪKĒM.

PUSAUDZE

53'475 €

SKOLĒNU NAUDAS
DĀLVA PAR LABĀM
SĒRĒM - 75 %

904'707 €

APRĒKO NAMU
VECPILSĒTAS IELĀ 16
VENTURĒN SKOLOTĀJIĀ VĀR
VĒST SKOLĒNUS IZZINĀT
JELGAVAS VĒSTURI CAUR
INTERAKTĪVU EKSPONĪCIJĀ.

MĀTE

250'000 €

LĪTĀ IZRĒVE JELGAVAS
PILSĒTAS BIBLIOTĒKĀ
OME DATĪNKRĒSLĀ
VĀRĒS VĒGLI
PĀRVIETOŠANĀS.

130'000 €

PAĀDALMU
LABĪKĀRTOŠANĀ-
PĒC PAŠU INCIĀTĪVAS
VĀR SAŅĒM
FINANŠĒJUMU.

OME

14'400€

PĀDALĪTS
PĀRĪKĀS IEGĀDĒJI

Jelgavas budžets manai ģimenei

**3 GADUS VECĀJAI
MARIJAI JĀMĀCĀS
MĀJĀS, JO JELGAVĀ VISI
BĒRNUDĀRZI IR PILNI**

Jelgavā tiks pabeigta bērnu dārza
rekonstrukcija, kurā rudenī varēs
uzņemt 160 mazos ielgavniekus.
Bērnu dārza būvniecībai šogad
piešķir 1 380 567 eiro.

**MARIJAS VECMĀMIŅA
PĀRVIETOJAS AR
RĀTĪNKRĒSLU, KĀS
IEROBEŽO PIEKLUVI
DAŽĀDĀS PILSĒTAS ĒKĀS**

Šogad Jelgavas pilsētas bibliotēkas ēkā
tiks uzstādīts lifts, kas ļaus cilvēkiem, ar
īpašām vajadzībām, nokļūt uz lasttavu
otrājā stāvā. Šai būvniecībai tiks atvēlēti
250 000 eiro.

**MARIJAS BRĀLĪM TOMAM, KURAM TĪKKO
PALĪKA 8 GADI, PAŠAM JĀDODAS VĀKARĀ
MĀJĀS NO FUTBOLA TREĒNĪŅA, TAČU TĀ KĀ
ZARĪNU ĢIMENE NEDZĪVO PILSĒTAS CENTRĀ,
PUISĒNAM JĀDODAS MĀJĀS PA TUMSU**

Jelgavas apkaimē tiks uzstādīts
ielu apgaismojums. Tam
kopumā tiks piešķirts 700 821
eiro budžets.

**MARIJAS UN TOMA TĒTIS IR
UZŅĒMĒJS, TAČU PANDEMIJAS
DĒĻ, TAM IR GRŪTI IEGĀDĀTIES
JAUNĀKĀS IEKĀRTAS, LAI
PAPLAŠINĀTU UZŅĒMUMU**

Jelgavas pašvaldības grantu programma, lai
palīdzētu komersantiem un saimnieciskās
darbības veicējiem sniegtu finansiālo atbalstu. Līdz
10 000 eiro vienam uzņēmumam.

**MARIJAS UN TOMA MAMMAI ĻOTI PATĪK
NODARBOTIES AR ŪDENSSPORTU,
PIEMĒRAM, BRAUKT AR SUP DĒĻI, TAČU
JELGAVĀ NAV ŠĀDAS IESPĒJAS**

Jelgavā tiks labiekārtota Pilsētas iela,
kurā tiks iekļauta arī ūdenstūrisma un
sporta bāzes izbūve. Šim projektam

Jelgavas budžets manai ģimenei

Bibliotēku grāmatu krājumu papildināšana
(30 000€)
- omel būs atkal jaunas grāmatas ko lasīt

OME (75 gadi) OPIS (78 gadi)

Naudas pabalsts
veselības aprūpei
(97 509 0€)
- opim tiks sagti dažādi izdevumi
par tēliem, jo pēc
nosen laustās
gūtas ir
nepieciešamas
daudz tēles un
aprūpe,
rehabilitācija)

Zemgales reģiona
Kompetenču attīstības
centra darbības
nodrošināšana
(1 052 509 €)
- mamma strādā par
karjeras konsultantu uz
pilnu slodzi un mēnesī
saņem 1100€ algu.

MAMMA (42 gadi)

• Braukšanas maksas
atvieglojumi braukšanai
skolēniem sabiedriskajā
transportā
(253 000 €)
- māsa vienas dienas laika brauc
gan uz skolu, gan no tās, gan
vakarā uz pulciņiem centrā un
mājās.

• Vado jauniešu centru
Pārleļupē
(šogad 636 906 €)
- meita iepazīties ar jauniešu
dīvākiem un labi pavēlēt laiku
nesot tēli no mājām)

• Jelgavas Bērnu un
jaunatnes sporta skola
(1 024 974 €)
- brālim spēlēt futbola
būs iespējams, piemēram,
kvalitatīvs inventārs

• Pabeigta bērnu dārza
būvniecība
(šogad 1 380 567€)
- brālim bērnu dārzs būs tuvāk
mājām)

DĒLS (5 gadi)

Varbūt saguma bērnu remonta izdevumi,
stāvēkumu un skūru sagumu remontam
(38 780 €)

- Māte vērtā mātiņu novēlēt dāvanas mājās
pagalam nodrošinot par tās izpildīšanu
braucot pa lejām pagalma bērniem.

MEITA (18 gadi)

TĒTIS (45 gadi)

8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Nodokļi

- Noskaidro valsts budžeta ienākumu avotus un secina par valsts budžeta ienākumu un izmaiņu tendencēm un valsts nodokļu politikas radītajām sekām (demogrāfiskās situācijas uzlabošana, sociālā palīdzība, uzņēmējdarbības stimulēšana utt.).
- Skolēni secina, kādus nodokļus viņi var maksāt ikdienā, piemēram, PVN, IIN, sociālās apdrošināšanas iemaksas, paskaidro secinājumus ar piemēriem.
- Veicot dažādu nodokļu aprēķinu, kas jāmaksā iedzīvotājiem, skaidro ienākumu izmaiņas atkarībā no nodokļiem.
- Pēta statistiku un dažādu informāciju plašsaziņas līdzekļos par nodokļu ieņēmumiem, lai diskutētu par vērojamām tendencēm nodokļu ieņēmumu izmaiņās un prognozētu to ietekmi uz tautsaimniecības turpmāko attīstību.

- Vietnē Mana ekonomika 7.-9. klase
- 6.Valsts budžets- Nodokļu veidi

3. uzdevums. Izpētiet Valsts ieņēmumu dienesta mājas lapā www.vid.gov.lv pieejamo informāciju par nodokļiem Latvijā un aizpildiet tabulu!

Nodoklis	Nodokļa apraksts	Nodokļa lielums
Sociālās apdrošināšanas iemaksas		
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis		
Uzņēmuma ienākuma nodoklis		
Pievienotās vērtības nodoklis		
Īpašuma nodoklis		

8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Nodokļi

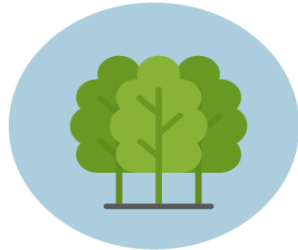
Nodokļi Latvijā

Valsts ieņēmumu dienests

Akcīzes nodoklis

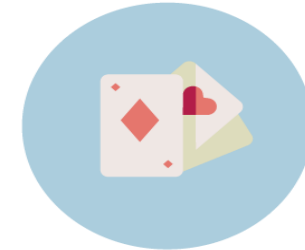
Dabas resursu nodoklis

Elektroenerģijas nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Izložu un azartspēļu nodoklis

Mikrouzņēmumu nodoklis

Muitas nodoklis

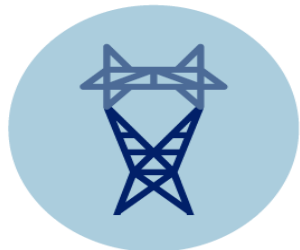
Nekustamā īpašuma nodoklis

Pievienotās vērtības nodoklis

Solidaritātes nodoklis

Subsidētās elektroenerģijas nodoklis

Transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis

Uzņēmumu ienākumu nodoklis

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Nodokļi

- **Mācības par nodokļiem**
- Vēlaties uzzināt vairāk par nodokļiem kopumā vai konkrētu nodokļu aspektu? **Pārlūkojiet** mūsu noderīgos resursus, kas aptver dažādas tēmas (krāpšana nodokļu jomā, nodokļu nemaksāšana, valsts resursi utt.)

- Interesanta vietne
- <https://taxedu.campaign.europa.eu/lv>

Nodokļi veido manu nākotni

Uzziniet, izmantojot spēles, e-mācību aktivitātes un daudzus citus resursus.

8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Nodokļi

- Šajā vietnē ir skolotāju stūrītis <https://taxedu.campaign.europa.eu/lv/teachers-corner> Tur ir video un nodarbību plāni latviešu valodā
- ✓ Kas ir nodokļi?
- ✓ Kā radās nodokļi?
- ✓ Kas mūsdienās maksā nodokļus
- ✓ Kas iekasē nodokļus un kāpēc?
- ✓ Kādi nodokļu veidi pastāv?
- ✓ Vai uzņēmumi maksā nodokļus?
- ✓ Kas ir ienākumi un kā tos apliek ar nodokļiem?.
- ✓ Vai nodokļi var palīdzēt aizsargāt vidi?.
- ✓ Pievienotās vērtības nodoklis
- ✓ Kas ir muitas nodoklis?

Kas ir nodokļi?

Kā radās nodokļi?

Kas mūsdienās maksā nodokļus?

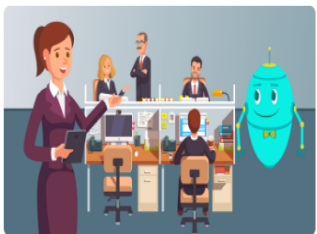
Kas iekasē nodokļus un kāpēc?

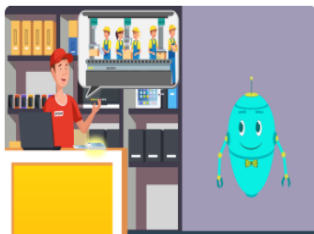
Vai es gūstu labumu no nodokļiem? Kā?

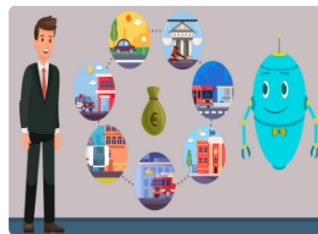
Kas notiek, ja nemaksājat savus nodokļus

Kādi nodokļu veidi pastāv?

Vai uzņēmumi maksā nodokļus?

Kas ir ienākumi un kā tos apliek ar nodokļiem?

8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Kāpēc jāmaksā nodokļi?

- Argumentēti skaidro nodokļu maksāšanas ieguvumus un zaudējumus mājsaimniecībai un valstij.
- Veido mērķtiecīgu informatīvo tekstu, lai pārliecinātu auditoriju par idejas svarīgumu
- Balstoties uz iegūto informāciju, veido argumentus, kāpēc ir/nav jāmaksā nodokļi.
- Diskutē par nodokļu maksāšanas nepieciešamību sabiedrības labklājībai, spriež par nodokļu ietekmi uz valsts labklājību.

- Vietnē Mana ekonomika 7.-9. klase
6.Valsts budžets- Nodokļu veidi
- Vietnē Mana ekonomika 7.-9. klase
6.valsts budžets- Valsts sociālās aizsardzības principi
- Vietnē Mana ekonomika 4.-6. klase
6.Valsts nepieciešamība- nodokļu loma

8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Es zinu, kas ir nodokļi. Bet kāds tam sakars ar mani?

13 – 17 gadiem

- vietnē
- <https://taxedu.campaign.europa.eu/lv>

Nodokļu tēma var būt interesanta

TAXLANDIA

Spēlē spēli – pārliecinies par to, ka nodokļu tēma var būt interesanta

Spēlē tiešsaistē

Iejupielādēt lietotni

8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Vai es gūstu labumu no nodokļiem? Kā?

Kas notiek, ja nemaksājat savus nodokļus

- Šajā vietnē ir skolotāju stūrītis <https://taxedu.campaign.europa.eu/lv/teachers-corner> Tur ir video un nodarbību plāni latviešu valodā
- **Vai es gūstu labumu no nodokļiem? Kā?** Šajā klipā skaidroti veidi, kādos nodokļi uzlabo bērnu un to aprūpētāju dzīvi. Animācijas filma sniedz piemērus par dažādiem caur nodokļu sistēmu finansētiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, pievēršot lielu uzmanību to būtiskajai lomai ikviena cilvēka dzīvē.
- **Kas notiek, ja nemaksājat savus nodokļus** Aktivitātes mērķis ir palīdzēt skolēniem saprast, kādi ir nodokļu nemaksāšanas trūkumi un sekas.

Noskaties

iesaka-

- **Nodokļu fenomens Latvijā**
- Kā Latvijas uzņēmējam izdzīvot starp nodokļus nemaksājošiem konkurentiem?
- LTV109.02.2010. raidījuma "Naudas zīmes" (6. sērija) fragments.

- <https://www.youtube.com/watch?v=VZRGbS16OrU>

4. uzdevums. Balstoties uz informāciju “Ziņā skolēnam” un vizualizāciju “Neto algas aprēķināšana”, izpildi uzdevuma nosacījumus!

Ziņa skolēnam

Neto darba alga jeb alga “uz rokas” ir samaksa strādājošajam pēc sociālās apdrošināšanas iemaksu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa atskaitīšanas. Lai aprēķinātu neto darba algu, ir jāzina abu nodokļu likmes, neapliekamais minimums un atvieglojumi par apgādājamiem, kā arī jāievēro noteikta aprēķinu secība.

Nodokļu procentu rādītājus jāpārveido decimālciparos piemēram, $10,50\% = 0,105$.

Neto darba algas aprēķināšanas secība.

1. Sociālās apdrošināšanas iemaksu aprēķināšana.
2. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa bāzes aprēķināšana.
3. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšana.
4. Neto algas aprēķināšana.

Neto darba algas aprēķināšanai nepieciešamā informācija (ziņas par 2021. g.). Aktuālo informāciju meklē vai pārbaudi Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapā!

Bruto darba alga (piem., minimālā darba alga)	500 eiro
Sociālo apdrošināšanas iemaksu likme	10,50 %
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa minimālā likme	20 %
Valstī noteiktais neapliekamais minimums	300 eiro (algai, kas nepārsniedz 500 eiro)
Atvieglojumi par vienu apgādājamo	250 eiro
Ienākumi virs kuriem nepiemēro neapliekamo minimumu	1800 eiro

Piemērs neto algas aprēķināšanai, ņemot par pamatu minimālo darba algu un uzskatot, ka strādājošajam nav apgādājamo personu, kā arī strādājošais ir iesniedzis nodokļu grāmatiņu.

1. $500 \times 0,105 = 52,50$ eiro
2. $500 - 52,50 - 300 = 147,50$ eiro
3. $147,50 \times 0,2 = 29,50$ eiro
4. $500 - 52,50 - 29,50 = 418,00$ eiro

Pārbaudot rezultātu, vari izmantot tiešsaistes darba algas kalkulatoru. Tiešsaistē pieejams:

<https://mansjumis.lv/darba-algas-kalkulators>

Skola 2030

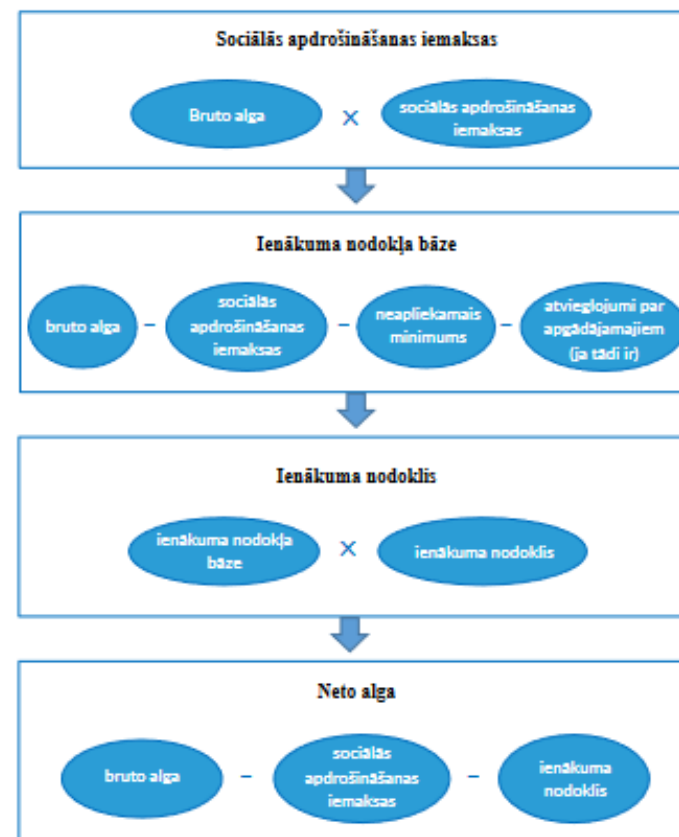
Neto algas aprēķins

Atgārne

Sociālās zinības. 8.4. Kāpēc jāmaksā nodokļi?

Neto darba algas aprēķināšana

Neto darba algas aprēķināšanas posmi

Bruto mēnešalga jeb alga pirms nodokļu nomaksas:

980 €

980

EUR, mēnesī

Apgādājamo skaits:

1

Algas nodokļu grāmatiņa ir iesniegta darba devējam:

Jā

Papildus nodokļa atvieglojumi (piem., par invaliditāti):

0

EUR, mēnesī

Vēlos norādīt precīzu neapliekamo minimumu:

Jā

VID aprēķinātais diferencētais neapliekamais minimums:

150

EUR

Swedbank algas kalkulators

<https://blog.swedbank.lv/kalkulatori/darba-algas-kalkulators>

Alga 2021. gadā

781.68

Iemaksas veids

2021

Piemērojamais neapliekamais minimums*:

150.00

Atvieglojums par apgādībā esošām personām:

250.00

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas:

102.90

Iedzīvotāju ienākumu nodoklis:

95.42

Ikmēneša neto alga ("uz rokas"):

781.68

2021

VSAOI darba devējam:

231.18

- Anna saņem bruto algu 980 eiro.
- Viņai ir viens skolas vecuma dēls, kuru viņa audzina viena .
- Šī ir viņas vienīgā darba vieta.
- VID aprēķinātais diferencētais neapliekamais minimums- 150 eiro

Bruto mēnešalga jeb alga pirms nodokļu nomaksas:

1800 €

1800

EUR, mēnesī

Apgādājamo skaits:

4

Algas nodokļu grāmatiņa ir iesniegta darba devējam:

Jā

Papildus nodokļa atvieglojumi (piem., par invaliditāti):

0

EUR, mēnesī

Vēlos norādīt precīzu neapliekamo minimumu:

Nē

Alga 2021. gadā

1 484.81

-

Alga 2020. gadā

1 477.61

=

Starpība

+7.20

Iemaksas veids	2020	2021
Piemērojamais neapliekamais minimums*:	0.00	0.00
Atvieglojums par apgādībā esošām personām:	1 000.00	1 000.00
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas:	198.00	189.00
Iedzīvotāju ienākumu nodoklis:	124.39	126.19
Ikmēneša neto alga ("uz rokas"):	1 477.61	1 484.81

	2020	2021
VSAOI darba devējam:	433.62	424.62

- Aivara bruto alga ir 1800 eiro.
- Viņam ir četri skolas vecuma bērni, kas ir viņa apgādībā.
- Šī ir viņa pirmā darba vieta.

Radoši darbi skolēniem

lesaka-

- **Var veidot video**
- VID video īsfilmu konkursa skolēniem “Es – nodOKļu vlogeris!” uzvarētāji: 1.vieta “I love nodokļi”, autori: Deniss Boka, Natalija Golubeva, Vladislavs Potapkins (Rīgas “**Es Nodokļu vlogeris**” konkurss **1.vieta: I LOVE NODOKĻI**)

- https://www.youtube.com/watch?v=d5dn8_ACLbY

Radoši darbi skolēniem

- Sacerēt dziesmu
- Reperu apvienība *Olas*. Dziesmas tekstā mūziķi skaidri un gaiši likuši saviem faniem saprast, ka, arī dzīvojot grezni, jāturpina maksāt nodokļi un nedrīkst blēdīties.
- <https://www.youtube.com/watch?v=tyS-QkdoEbE> -

Radoši darbi skolēniem

- Infografika- Ko mana ģimene iegūst, ja maksā nodokļus

No

JA MAKSĀ NODOKĻUS

Tad palīdzi valstij un tās cilvēkiem.

Radoši darbi skolēniem

- Biznesa pasaka par nodoļu maksāšanu

Jaunais bruņnieks

Reiz bija zeme, kurā valdīja bargais bruņnieks. Viņš nedomāja par viņam piederošajiem zemniekiem, prasīja arvien lielākus un lielākus nodokļus un atņēma viņiem pēdējās drupatas, neaizsargāja zemniekus no bandītiem un pats terorizēja tos. Dēļ viņa darbībām zemnieki bēga no saviem laukiem, zemes netika apsētas ar labību, bandīti galināja un zaga, pils uzturēšanai nepietika naudas. Kad bargais bruņnieks kļuva vecs, viņš nomira, pils tronī sēdēja viņa dēls, un visas problēmas nokrita uz viņa pleciem.

Pateicoties bargā bruņnieka darbībām, viņš pats nevarēja tikt galā ar nodokļiem. Lai jaunais bruņnieks tiktu galā ar saviem nodokļiem, vajadzēja naudu, kuru iegūst pārdodot labību. Lai būtu vairāk labības, vajag, lai būtu vairāk zemnieku, kas audzētu labību. Lai būtu vairāk zemnieku, vajag tos aizsargāt no bandītiem un atvest atpakaļ uz viņu laukiem. Lai bruņnieks varētu aizsargāt savus zemniekus, vajag armiju, bet armijai vajag naudu. Jaunais bruņnieks paņēma kredītu no bagātāka bruņnieka, lai nopirktu algotņus, kas cīnīsies ar bandītiem un aizsargās zemniekus. Kad algotņi savāca zemniekus un lika zemniekiem sēt labību, viņi aizgāja prom, jo bruņnieks izmaksāja algu un vairāk nemaksās. Bez algotņiem bruņniekam nebija spēka cīnīties ar bandītiem, kuri tagad kļuva tikai spēcīgāki, jo gaidīja pretošanos no bruņnieka algotņiem un pie tam gadu vēl vajadzēja samaksāt par kredītu bagātajam bruņniekam. Tomēr bruņniekam bija vēl iespēja. Bruņnieka ģimenei bija vasaļi, kuri aizmirsta par saviem solījumiem bargā bruņnieka valdīšanas laikā. Jaunais bruņnieks gribēja viņiem atgādināt par solījumiem un pierādīt, ka viņš atšķiras no sava tēva. Lai atgūtu vasaļu uzticību, vajadzēja ilgu laiku. Tagad jaunajam bruņniekam nav pietiekami laika. Ar vasaļu armijām bandīti visbeidzot tika padzīti no jaunā bruņnieka zemēm, tie varēja darīt savu darbu. No parādiem karalim viņš tika vaļā, iekļājot daļu savas zemes, bet ar bagāto bruņnieku viņš noslēdza jaunu līgumu ar ilgāku atdošanas termiņu.

Pateicoties jaunā bruņnieka darbībām zemnieki deva vairāk labības visi nodokļi tika izmaksāti un ģimenes ienākumi palielināti.